

SCHADUWTANGO

Arturo Pérez-Reverte

SCHADUWTANGO

Vertaald uit het Spaans door Nadia Ramer

WERELDBIBLIOTHEEK · AMSTERDAM

De vertaler ontving voor deze vertaling een subsidie
van het Nederlands Letterenfonds

Nederlands
letterenfonds
dutch foundation
for literature

Oorspronkelijke titel *El tango de la Guardia Vieja*
Santillana Ediciones Generales, S. L., Madrid

© 2012 Arturo Pérez-Reverte

© 2015 Nederlandse vertaling Nadia Ramer /

Uitgeverij Wereldbibliotheek

Alle rechten voorbehouden

Omslagontwerp Karin van der Meer

Foto omslag © Trevillion / Yolande de Kort

Foto auteur © desmotivaciones.es

NUR 302

ISBN 978 90 284 2615 3

www.wereldbibliotheek.nl

‘And yet, Felicia, a woman like you and a man like me
do not often come together on this earth.’

Joseph Conrad, ‘The planter of Malata’, *Within the Tides*

In november 1928 reisde Armando de Troeye naar Buenos Aires om een tango te componeren. Hij kon het zich veroorloven. Op drieënveertigjarige leeftijd bevond de componist van *Nocturnes* en *Pasodoble voor don Quijote* zich op het hoogtepunt van zijn carrière, en in alle geïllustreerde Spaanse tijdschriften verschenen dan ook foto's van hem, gearmd met zijn beeldschone echtgenote aan boord van de oceaanstomer *Cap Polonio* van de Hamburg-Zuid-Amerikalijn. Het mooiste plaatje stond in de high-societypagina's van *Blanco y Negro*: het echtpaar De Troeye op het dek van de eerste klasse, hij met een Engelse trenchcoat om zijn schouders, één hand in een zak van zijn jasje en in zijn andere hand een sigaret, glimlachend naar de zwaaiende mensen aan wal; en zij, Mecha Inzunza de Troeye, in een bontjas en met een elegante hoed als perfecte omlijsting voor haar lichte ogen, die door de enthousiaste journalist die het onderschrift verzorgde, werden omschreven als 'verrukkelijk diep en honingkleurig'.

Die avond, terwijl de lichten van de kust in de verte nog te zien waren, kleepte Armando de Troeye zich voor het diner. Hij was aan de late kant vanwege een lichte migraine die niet een-twee-drie was weggetrokken. Hij drong er ondertussen bij zijn vrouw op aan vast naar de danszaal te gaan voor wat muziek. Omdat hij een man van het detail was, nam hij ruimschoots de tijd voor het bijvullen van zijn gouden sigarettenkoker, die hij in de binnenzak van zijn smokingjasje stak, en vulde hij de overige zakken nauwgezet met een paar andere benodigdheden voor die avond: een gouden horloge met ketting, een aansteker, twee netjes gevouwen witte zakdoeken, een pil-

lendoosje met maagtabletten en een krokodillenleren portefeuille met visitekaartjes en kleine coupures voor fooien erin. Daarna knipte hij het licht uit, sloot de deur van hun suite-hut achter zich, stemde zijn passen af op het zachte wiegen van het enorme schip en liep voorzichtig over het tapijt, dat het verre dreunen dempte van de machines die het vaartuig voortstuwden over de nachtelijke oceaan.

Net voordat hij de danszaal betrad – de maître de table kwam hem al tegemoet met de gastenlijst van het restaurant in zijn hand –, bestudeerde De Troeye in de grote spiegel van de vestibule zijn gesteven front, de manchetten van zijn overhemd en zijn glimmende zwarte schoenen. In avondkleding kwam zijn elegante, tengere verschijning goed uit – hij was van gemiddelde lengte en zijn trekken waren eerder regelmatig dan knap te noemen, hij had schrandere ogen, een goed verzorgde snor en zwart krullend haar, waarin hier en daar wat vroegtijdig grijs te bekennen viel. Even volgde het getrainde oor van de componist de maat van de muziek die het orkest speelde: een melancholieke wals die makkelijk in het gehoor lag. De Troeye glimlachte toegeeflijk. De uitvoering was correct, maar ook niet meer dan dat. Daarna stak hij zijn linkerhand in zijn broekzak, beantwoordde de groet van de maître en volgde hem naar de tafel die de hele reis voor hem was gereserveerd in het beste gedeelte van de zaal. Hij werd door verschillende mensen bekeken. Een knappe vrouw met oorhangers van smaragd knipperde verbaasd met haar ogen. De mensen herken- den hem. Het orkest zette nog een langzame wals in toen De Troeye plaatsnam aan een tafel waarop naast een elektrische kaars in een kristallen lampenkapje een onaangerode champagnecocktail stond. Vanaf de dansvloer, tussen de paren die zich bewogen op de maat van de muziek, lachte zijn jonge echtgenote hem toe. Mercedes Inzunza, die twintig minuten eerder dan hij de danszaal had betreden, danste in de armen van een slanke, knappe jongeman in avondkleding: de profdanser van het schip, die was ingehuurd om de dames van de eerste klasse te vermaken die zonder partner reisden of wier metgezel niet danste. Na haar glimlach te hebben beantwoord, sloeg De Troeye zijn benen over elkaar, koos enigszins gekunsteld een sigaret uit zijn gouden koker en stak hem op.

De mondaine danser

Vroeger hadden al zijn gelijken een schaduw. En hij was de beste van allemaal. Op de dansvloer bewoog hij altijd perfect in de maat, hij hield zijn vaardige, serene handen op gepaste afstand van zijn danspartner en zorgde ervoor dat op zijn lippen steeds de juiste frase lag, een geestig, gevat antwoord. Daarmee verzekerde hij zich van sympathie bij de mannen en bewondering bij de vrouwen. In die tijd beheerste hij niet alleen de salondansen waarmee hij zijn brood verdiende, zoals de tango, de foxtrot en de boston, maar verstond hij ook als geen ander de kunst van het converseren; hij kon zijn woorden zo kiezen dat de vonken ervanaf vlogen en hij kon stiltes laten vallen die een schilderachtige melancholie opriepen. In al die jaren, vruchtbare jaren, had hij zelden een schot gemist: het kwam bijna niet voor dat een bemiddelde vrouw, van welke leeftijd dan ook, op een thé dansant van het Palace, het Ritz of het Excelsior, een terras aan de Riviéra of in de danszaal van een oceaanstomer hem kon weerstaan. Hij was het soort man dat je 's ochtends vroeg gekleed in rokkostuum kon aantreffen in een koffiehuis, waar hij het voltallige personeel van de villa waar hij de avond tevoren op een bal of een diner was geweest trakteerde op een ontbijt. Die gave, of dat vernuft, bezat hij. En hij had het in zich – dat was tenminste één keer voorgekomen – om in het casino alles wat hij bezat op het spel te zetten en geruïneerd maar ogenschijnlijk onaangedaan op de tram te stappen terwijl hij ‘The Man Who Broke the Bank at Monte Carlo’ floot. En de manier waarop hij een sigaret opstak, zijn das knoopte of zijn perfect gestreken overhemden droeg, was zo elegant dat de

politie hem nooit durfde aan te houden, tenzij hij op heterdaad betrapt werd.

‘Max?’

‘Ja, meneer?’

‘Je kunt de koffer in de auto leggen.’

De blikkering van de Napolitaanse zon op het chroom van de Jaguar Mark X deed pijn aan de ogen, wat hij wel gewend was van de auto’s waarin hijzelf vroeger reed of gereden werd. Maar dat is allemaal anders nu, en zelfs die oude schaduw van hem is nergens te bekennen. Max Costa werpt een blik onder zijn voeten; hij wiebelt zelfs eventjes op zijn benen, maar zonder resultaat. Hij weet niet wanneer het precies is gebeurd, maar dat is ook niet belangrijk. Zijn schaduw verdween van het toneel en kwam niet meer terug, net als zo veel andere dingen.

Zijn gezicht krijgt een gelaten uitdrukking – of is het de zon die in zijn ogen schijnt? – terwijl hij probeert aan het nu, aan iets concreets te denken – de bandenspanning bij minimale en bij maximale belasting, het afstellen van de versnellingsbak, het oliepeil – om de bitterzoete steek kwijt te raken die hij altijd voelt als nostalgie of eenzaamheid de overhand krijgt. Vervolgens haalt hij diep, rustig adem, en na met een zeemlap het verzilverde beeldje van de katachtige op de radiator te hebben opgewreven, pakt hij het jasje van zijn grijze uniform, dat gevouwen over de rug van de voorstoel klaarligt. Pas als hij dat zorgvuldig heeft dichtgeknoopt en zijn das heeft rechtgetrokken, loopt hij langzaam de treden op die naar de voordeur leiden en aan weerszijden waarvan marmeren torso’s en terracotta vazen staan.

‘Vergeet het kleine koffertje niet.’

‘Geen zorgen, meneer.’

Dokter Hugentobler heeft liever niet dat zijn bedienden in Italië hem ‘dokter’ noemen. In dit land wemelt het van de *dottori*, *cavallieri* en *commendatori*, zegt hij altijd. ‘En ik ben een serieuze Zwitserse arts. Ik wil niet dat ze denken dat ik er zo eentje ben, het neefje van een kardinaal of een industrieel uit Milaan of zoiets.’ Wat Max Costa betreft, iedereen in de villa net buiten Sorrento noemt

hem gewoon Max. De ironie daarvan ontgaat hem niet; hij heeft tijdens zijn leven namelijk allerhande namen en titels gebruikt, adellijke of juist niet, dat hing af van de omstandigheden en zijn plannen. Maar sinds enige tijd, namelijk sinds zijn schaduw voor het laatst met zijn zakdoek zwaaide en vaarwel zei – zoals een vrouw die verdwijnt in de stoom van een vertrekkende trein, omlijst door het raampje van de slaapcoupé, en van wie je niet weet of ze op dat moment gaat of al veel eerder is begonnen met vertrekken –, gebruikt hij zijn eigen, zijn echte naam weer. Zijn schaduw in ruil voor de naam die op alle politiebureaus van Europa in dikke dossiers voorkwam, totdat hij zich niet al te lang geleden als gevolg van de omstandigheden en na een verblijf in de gevangenis gedwongen zag zijn oude leven eraan te geven. In ieder geval, denkt hij terwijl hij het leren koffertje en de Samsonite-koffer oppakt en ze in de achterbak legt, had ik nooit gedacht, zelfs niet op mijn donkerste momenten, dat ik ooit nog eens met ‘Ja, meneer?’ zou antwoorden wanneer ik bij mijn voornaam werd aangesproken.

‘Laten we gaan, Max. Heb je de kranten meegenomen?’

‘Hier liggen ze, meneer.’

Het geluid van twee dichtslaande portieren. Hij heeft zijn chauffeurspet eerst opgezet, toen afgezet en vervolgens weer opgezet terwijl zijn passagier instapte en zich installeerde. Terwijl hij achter het stuur plaatsneemt, legt hij de pet op de stoel naast zich, en nog even ijdel als vroeger werpt hij een blik in de achteruitkijkspiegel en strijkt zijn volle grijze haar glad. Niets beters, denkt hij, dan die pet om de ironie te onderstrepen van zijn huidige situatie: het absurde strand waar de branding van het leven hem na zijn laatste schipbreuk heeft doen aanspoelen. En toch, als hij zich in zijn kamer in de villa voor de spiegel staat te scheren en zijn rimpels telt als waren het littekens ontstaan na liefdes en veldslagen – elke rimpel in een andere categorie: vrouwen, roulettes, ochtenden van onzekerheid, avonden van triomf of mislukking –, altijd geeft hij zichzelf uiteindelijk een vergoelijkende knipoog; alsof hij in die lange, niet meer zo slanke oude man met vermoeide donkere ogen een oude hand-langer herkent, die hem met een half woord begrijpt. Aan het eind

van het liedje, lijkt zijn spiegelbeeld te willen zeggen – vrijpostig, licht cynisch, bijna vals –, moet je wel toegeven dat je jezelf met je vierenzestig jaar en de slechte kaarten die het leven je onlangs heeft gedeeld nog gelukkig mag prijzen. Anderen – Enrico Fossataro, de oude Sándor Esterházy – hadden in soortgelijke omstandigheden de keus: leven van liefdadigheid of een minuut lang kronkelen aan een das in de badkamer van een deprimerend pension.

‘Nog iets gebeurd in de wereld?’ vraagt Hugentobler.

Krantengeritsel op de achterbank: het geluid van pagina’s die met tegenzin worden omgeslagen. Het was meer een opmerking dan een vraag geweest. Via de achteruitkijkspiegel kan Max zien dat zijn baas omlaag kijkt en dat zijn leesbril is gezakt tot aan het puntje van zijn neus.

‘Hebben de Russen misschien de atoombom gegoooid of zoiets?’

Hugentobler maakt natuurlijk een grapje. Zwitserse humor. Als hij goedgehumord is, hangt hij de grappenmaker uit met het personeel, misschien omdat hij vrijgezel is en geen gezinsleden om zich heen heeft die om zijn grappes zouden kunnen lachen. Max tovert een professionele glimlach op zijn gezicht. Bescheiden en van een afstandje goed genoeg.

‘Niets bijzonders, meneer: Cassius Clay heeft weer een gevecht gewonnen en de astronauten van de Gemini XI zijn veilig en wel teruggekeerd... En in Indochina gaat het er steeds heviger aan toe.’

‘In Vietnam, bedoel je.’

‘Ja, in Vietnam... En het lokale nieuws: in Sorrento begint het Campanella-schaaktoernooi, Keller tegen Sokolov.’

‘O nee toch,’ zegt Hugentobler ongeïnteresseerd en sarcastisch. ‘Wat vreselijk dat ik dat nou moet missen... Werkelijk, wat mensen al niet interessant vinden, Max.’

‘Wat u zegt, meneer.’

‘Kun je het je voorstellen? Je hele leven voor zo’n bord. Zo eindigen die spelers. Compleet van de wereld, zoals die Bobby Fischer.’

‘Natuurlijk.’

‘Neem de benedenweg maar. We hebben de tijd.’

Als ze het ijzeren hek zijn gepasseerd, stopt het geluid van kner-

pend grind, want de Jaguar rolt nu langzaam over de geasfalteerde weg tussen olijf-, mastiek- en vijgenbomen. Max schakelt soepel voor een scherpe bocht, waarachter de contouren van de pijnbomen en de huizen die trapsgewijs over de berg verspreid staan zich als door matglas aftekenen tegen de kalme, lichte zee; aan de andere kant van de baai is de Vesuvius te zien. Een moment lang vergeet hij de aanwezigheid van zijn passagier, hij streelt het stuur en concentreert zich op het plezier van het rijden; het zich voortbewegen tussen twee plekken waarvan tijd en plaats hem een rotzorg zijn. De lucht die door het geopende raam stroomt, ruikt naar honing en hars, de geuren van het laatste restje zomer, die in deze contreien weigert te sterven en een naïeve, zachtmoedige strijd levert met de blaadjes van de kalender.

‘Prachtige dag, Max.’

Hij knippert met zijn ogen, keert terug in de werkelijkheid en richt zijn blik weer op de achteruitkijkspiegel. Dokter Hugentobler heeft de kranten opzij gelegd en er steekt een Cubaanse sigaar tussen zijn lippen.

‘Inderdaad, meneer.’

‘Als ik terugkom, zal het weer helaas wel zijn omgeslagen.’

‘Vast niet. Het zijn maar drie weken.’

Uit Hugentoblers mond komt wat gegrom, gevolgd door een rookwolk. Hij is een man met een vriendelijk voorkomen en een bleekrode teint, hij is de eigenaar van een rustoord in de omgeving van het Gardameer. In de eerste jaren na de Tweede Wereldoorlog maakte hij fortuin met de psychiatrische behandeling van getraumatiseerde rijke Joden. Gevallen die midden in de nacht wakker werden en dachten dat ze nog in een barak in Auschwitz zaten en de dobermanns buiten konden horen blaffen. Hugentobler en zijn Italiaanse partner, een zekere dokter Bacchelli, hielpen hen deze fantomen te bestrijden, raadden de patiënten als afsluiting van de therapie een reis aan naar Israël, georganiseerd door het sanatorium zelf, en maakten het geheel af met schrikbarend hoge rekeningen die Hugentobler in de gelegenheid stelden vandaag de dag een huis te bezitten in Milaan, een appartement in Zürich plus de villa in

Sorrento met vijf auto's in de garage. Sinds drie jaar is het Max' taak om die in een perfecte staat te houden en te besturen, en hij moet toezien op de onderhoudswerkzaamheden in de villa. De andere bedienden zijn een tuinman en een schoonmaakster, meneer en mevrouw Lanza uit Salerno.

'Rij niet rechtstreeks naar de haven. Via het centrum graag.'

'Ja, meneer.'

Hij werpt een blik op het degelijke maar goedkope horloge – een Festina van nepgoud – dat hij om zijn linkerpols draagt, en stuurt de auto door het weinige verkeer dat op dit uur over de corso Italia rijdt. Er is meer dan genoeg tijd voor de dokter om op de motorboot te stappen die hem naar de andere kant van de baai zal brengen – een snellere route naar het vliegveld van Napels dan via de weg met al zijn bochten.

'Max.'

'Meneer?'

'Stop even bij Rufolo en koop een doosje Montecristo nr. 2.'

De werkrelatie met zijn baas begon als liefde op het eerste gezicht: de psychiater had hem nauwelijks bekeken of hij liet Max' vlekkeloze voorgeschiedenis – die overigens volledig verzonnen was – in de brieven met referenties links liggen. Als de praktisch ingestelde man die hij was, vertrouwde hij erop dat zijn intuïtie en zijn professionele kennis hem niet zouden bedriegen waar het de menselijke natuur betrof en hij besloot dat deze figuur met zijn enigszins verlopen maar elegante verschijning, zijn eerlijke, achtenswaardige, kalme gezichtsuitdrukking en zijn beleefde, bedachtzame gebaren en woorden het toonbeeld was van rechtschapenheid en fatsoen. Al met al de ideale man om de juiste waardigheid te verlenen aan het oogverblindende wagenpark – de Jaguar, een Rolls-Royce Silver Cloud II en drie oldtimers, waaronder een Bugatti 50T – waar de dokter in Sorrento zo trots op is. Uiteraard kan deze in de verste verte niet vermoeden dat zijn chauffeur in andere tijden het genoeg heeft gehad in net zulke luxewagens te rijden als hij nu voor zijn baas bestuurt. Als hij het hele verhaal had gekend, had Hugentobler zijn mening over zijn inzicht in de menselijke natuur een beetje

moeten bijstellen en een chauffeur moeten kiezen met een minder elegant uiterlijk en een conventioneel curriculum. Maar dat zou een vergissing zijn geweest. Eenieder die de donkere kant van de dingen kent, weet dat wie zijn schaduw heeft verloren is als een gevallen vrouw die in het huwelijk treedt: niemand trouwer dan zij, want ze weet wat ze op het spel zet. Maar Max Costa zal niet degene zijn die dokter Hugentobler nu nog wijzer gaat maken omtrent de vluchtige natuur van schaduwen, de eerbaarheid van hoeren of de afgedwongen rechtschapenheid van een oude salondanser, later witteboordencrimineel. Hoewel de boord niet altijd zo wit was.

Terwijl de motorboot zich verwijdt van de pier blijft Max Costa, geleund tegen de golfbreker die de kade beschermt, een tijdje staan kijken hoe het kielzog van de boot zich in de blauwe plaat van de baai kerft. Daarna doet hij zijn das af, trekt zijn uniformjasje uit en wandelt met het jasje over zijn arm terug naar de auto, die geparkeerd staat in de buurt van het gebouw van de Guardia di Finanza, aan de voet van het klif waarop Sorrento gebouwd is. Hij geeft vijftig lire aan de jongen die de Jaguar in de gaten heeft gehouden, start de auto en rijdt langzaam over de weg die met een scherpe bocht naar boven leidt, naar het dorp. Aangekomen op het Tassoplein houdt hij stil voor drie voetgangers die net hotel Vittoria verlaten: het zijn twee vrouwen en een man, hij volgt ze werktuiglijk met zijn ogen, terwijl ze vlak voor hem oversteken. Ze zien eruit als welgestelde toeristen: van het soort dat buiten het seizoen komt om de drukte en de massa's van de zomer te vermijden en rustig te kunnen genieten van de zon, de zee en het aangename klimaat, dat hier aanhoudt tot diep in de herfst. De man oogt jonger dan dertig, hij draagt een donkere bril en een jasje met suède elleboogstukken. De jongste van de twee vrouwen heeft een prettig uiterlijk, ze heeft een kort rokje aan en draagt haar donkere haar in een lange vlecht op de rug. De andere, een rijpe vrouw, draagt een gebreid beige vest en een donkere rok, en haar korte grijze haar met hier en daar wat zilver erin gaat grotendeels schuil onder een gedeukte mannenhoed van tweed. Het is een gedistingeerde dame, merkt Max op. Met een ele-

gantie die niet voortkomt uit de kleding zelf maar uit de manier waarop die gedragen wordt. Eleganter dan wat je in de villa's en goede hotels van Sorrento, Amalfi en Capri gemiddeld tegenkomt, zelfs in deze tijd van het jaar.

Iets aan die tweede vrouw maakt dat hij haar nakijkt terwijl ze het plein oversteekt. Misschien komt het door hoe ze loopt, langzaam, zelfverzekerd, met haar rechterhand achteloos in een zak van haar vest gestoken; ze beweegt zich als iemand die het grootste deel van haar leven zelfbewust over het tapijt heeft gelopen van een wereld die haar toebehoorde. Of wordt Max' aandacht gegrepen door de manier waarop ze haar hoofd naar de anderen toe buigt en lacht om wat ze zeggen of zelf een paar woorden zegt die niet door de dikke ruiten van de auto dringen? Zeker is dat Max in een flits, zoals er na het ontwaken soms ineens een los stukje van een droom bovenkomt, geconfronteerd wordt met de echo van een herinnering. Met het vervlogen beeld van een gebaar, een stem en een lach. Hij wordt hierdoor zo verrast dat hij pas tot zichzelf komt als de auto achter hem toetert, waarna hij de Jaguar in zijn één zet en een stukje naar voren rijdt zonder het drietal uit het oog te verliezen. Ze zijn nu aan de andere kant van het plein en nemen plaats aan een van de tafeltjes in de zon op het terras van bar Fauno.

Hij staat op het punt de corso Italia in te rijden als hij weer wordt overvallen door dat gevoel van herkenning, maar deze keer is het een specifieke herinnering, waar een gezicht en een stem bij horen. Een scène, een paar scènes eigenlijk. Ineens slaat zijn verbazing om in verbijstering, en dan trapt Max zo bruusk op de rem dat hij van de auto achter hem opnieuw getoeter krijgt, gevolgd door woedende gebaren van de bestuurder wanneer de Jaguar ineens naar rechts afbuigt, opnieuw afremt en aan de rand van de stoep tot stilstand komt.

Hij haalt de sleutel uit het contact en zit peinzend te kijken naar zijn handen, die op het stuur rusten. Uiteindelijk stapt hij uit, trekt zijn jasje aan en loopt onder de palmen van het plein in de richting van het terras van de bewuste bar. Hij is onrustig. Bang misschien om bevestigd te zien wat er in zijn hoofd is opgekomen. Het drietal zit er nog, ze voeren een geanimeerd gesprek. In een poging on-

opgemerkt te blijven staat Max stil bij de struiken van een bloemenperk. Hun tafeltje bevindt zich op tien meter afstand en de vrouw met de tweedhoed zit zo gedraaid dat Max haar profiel kan zien; ze kletst met de anderen, zich niet bewust van de grondige inspectie waaraan Max haar onderwerpt. Het is mogelijk, stelt hij vast, dat ze vroeger heel aantrekkelijk is geweest; aan haar gezicht valt haar vroegere schoonheid nog af te lezen. Ze zou het kunnen zijn, concludeert hij, nog enigszins aarzelend. Het is moeilijk te zeggen. Er zijn te veel vrouwengezichten tussen gekomen, zowel vóór als in al die tijd na haar. Verdekt opgesteld achter de bloembakken loert hij naar haar om zo veel mogelijk details in zich op te nemen, maar hij komt niet tot een bevredigend eindoordeel. Aangezien hij begrijpt dat hij als hij hier blijft staan uiteindelijk de aandacht zal trekken, loopt hij om het terras heen en gaat op een van de stoelen achterin zitten. Hij bestelt een *negróni* en zit de volgende twintig minuten de vrouw te bestuderen; hij analyseert al haar gebaren en bewegingen om ze te vergelijken met wat hij zich herinnert. Wanneer het drietal opstaat, opnieuw het plein oversteekt en in de richting loopt van de hoek met de via San Cesareo, heeft hij haar eindelijk herkend. Of dat denkt hij tenminste. Dan staat hij op en volgt ze, op afstand. Het is eeuwen geleden dat zijn hart zo tekeerging.

De vrouw danste goed, stelde Max Costa vast. Losjes en met een zekere bravoure. Ze had hem zelfs durven volgen toen hij ter plekke een vrij ingewikkelde, fantasievolle zijpas verzon om haar te testen, een pas waar een minder behendige danseres niet zo elegant uit zou zijn gekomen. Ze moest in de buurt van de vijfentwintig zijn, schatte hij. Lang en slank, lange armen, dunne polsen en benen waarvan je vermoedde dat ze eindeloos ver doorliepen onder haar jurk van fijne donkerkleurige zijde met een paarse gloed, die haar schouders en rug onbedekt liet. Er lag een serene uitdrukking op haar fijn getekende gezicht, dat dankzij haar hoge hakken op dezelfde hoogte was als dat van Max. Ze droeg haar kastanjebruine haar kort, net tot de kaaklijn, en lichtjes gegolfd, helemaal volgens de mode. Tijdens het dansen keek ze strak over de schouder van haar danspartner

heen, en op die schouder rustte een hand mét trouwring. Niet één keer sinds hij haar met een beleefde buiging ten dans had gevraagd voor een langzame wals, een boston, hadden ze elkaar aangekeken. Haar ogen hadden de kleur van heldere, bijna vloeibare honing en werden geaccentueerd door precies de juiste hoeveelheid mascara – geen tikje te veel, wat ook gold voor de manier waarop ze haar lippen had gestift – en haar sierlijke wenkbrauwen waren fijntjes geëpileerd. Ze had niets van doen met de andere vrouwen die Max die avond in de danszaal had vergezeld: rijpe vrouwen met zware zoete parfums – siringen en patchoeli – en houderige jongedames in pastelkleurige jurkjes die op hun lippen beten om niet uit de maat te dansen, bloosden als hij zijn hand om hun middel legde of enthousiast in hun handen klaptten als er een populair nummer werd gespeeld. Het was dus voor de eerste keer die avond dat de mondaine danser van de *Cap Polonio* zich een beetje begon te vermaken tijdens zijn werk.

Ze keken elkaar pas aan toen de boston – het was ‘What I’ll Do’ – was afgelopen en het orkest de tango ‘A media luz’ inzette. Eventjes stonden ze tegenover elkaar stil op de halflege dansvloer; toen hij zag dat ze niet terugkeerde naar haar tafeltje, waaraan zojuist een man in een smoking was gaan zitten – zeker haar echtgenoot –, spreidde hij bij de eerste maten van de tango zijn armen en de vrouw reageerde meteen, al keek ze nog steeds koel. Ze legde haar linkerhand op zijn schouder, strekte loom haar andere arm naar hem uit en daar gingen ze – gléden ze, dat was het woord ervoor, dacht Max – over de dansvloer. Opnieuw hield ze haar honingkleurige irissen gericht op een punt achter de danser en keek ze hem niet aan, hoewel ze hem met een verbazingwekkende precisie volgde; ze ging mee in het langzame, beheerste ritme van de man, die op zijn beurt probeerde een gepaste afstand te bewaren en ervoor zorgde dat hun lichamen elkaar slechts raakten als het voor een correcte uitvoering van de figuur niet anders kon.

‘Is het zo goed?’ vroeg hij na een gecompliceerde serie figuren, waarin de vrouw hem buitengewoon vloeiend volgde.

Eindelijk wierp ze hem een vluchtige blik toe. En hij meende ook

de voorzichtige aanzet te zien van een glimlach, die meteen weer vervaagde.

‘Uitstekend.’

De afgelopen jaren maakte de tango, die oorspronkelijk uit Argentinië kwam en in Parijs in het kielzog van de Apachedans in de mode was geraakt, furore aan beide zijden van de Atlantische Oceaan. Zodoende was de dansvloer binnen de kortste keren vol paren die met meer of minder flair door de zaal laveerden, hun passen uitvoerden, uit elkaar gingen en weer samenkwamen; al naar gelang hun talent en ervaring varieerden hun bewegingen van correct tot grotesk. Max’ danspartner daarentegen volgde hem met de grootste souplesse, waarbij ze niet alleen goed reageerde op de klassieke, voorspelbare dansfiguren maar ook op de improvisaties die hij, omdat hij zich steeds zekerder voelde van zijn partner, af en toe invoegde, in zijn eigen rustige, ingetogen stijl: stops en charmante zijpassen, waarin zij als vanzelf meeding zonder uit de maat te gaan. En het dansen en de muziek bevielen haar, zoals duidelijk te zien was aan de glimlach die ze Max nu wat vaker schonk na een geslaagde reeks moeilijke passen en aan het feit dat ze haar gouden ogen soms een paar seconden tevreden op hem liet rusten.

Terwijl ze over de dansvloer bewogen, bestudeerde hij de echtgenoot met professionele blik, met de ogen van een koelbloedige jager. Dat was hij gewend: echtgenoten, broers, zonen, minnaars van de vrouwen met wie hij danste. De mannen, kortom, die hen vaak vergezelden en daarbij trots, arrogantie, verveling, gelatenheid of andere net zulke mannelijke emoties lieten zien. Er viel veel nuttige informatie af te lezen aan dasspelden, horlogekettingen, sigaretenkokers en ringen, aan de dikte van portefeuilles die al half geopend waren voor de toesnellende ober, aan de kwaliteit en de snit van een jasje, het streepje van een pantalon of de glans van een paar schoenen. Zelfs aan de manier waarop een das geknoopt was. Dat was allemaal materiaal waarmee Max Costa op de maat van de muziek zijn methoden uitdacht en zijn doelen bepaalde, of, om het wat prozaïscher uit te drukken, waarmee hij van het dansen overstapte op lucratievere bezigheden. Met het verstrijken van de tijd en het

groeien van zijn ervaring had hij een mening bevestigd gezien die hij zeven jaar terug in Melilla te horen kreeg van graaf Boris Dolgoruki-Bragation – tweede korporaal van de infanterie van het vreemdelingen-legioen –, nadat deze anderhalve minuut daarvoor een hele fles be-roerde cognac had uitgekotst op de patio van het bordeel van Fatima: ‘Een vrouw is nooit alleen een vrouw, beste Max. Ze is ook, en voor-al, de mannen die ze heeft gehad, die ze nu heeft en die ze nog kan krijgen. Geen enkele vrouw is te begrijpen zonder hen... En wie bij dat register weet te komen bezit de sleutel tot de kluis, de code om haar geheimen te ontcijferen.’

Toen hij na afloop van deze tango zijn danspartner naar haar tafeltje begeleidde, bekeek hij de echtgenoot nog even van dichtbij: elegant, zelfverzekerd, voorbij de veertig. Het was geen knappe man, maar hij had wel een aangenaam uiterlijk, met dat deftige dunne snorretje, dat krullende haar met wat grijs erin en die levendige, intelligente ogen waaraan, zag Max, niets ontsnapte van wat er op de dansvloer voorviel. Voordat hij de vrouw had benaderd, die toen nog alleen zat, had hij zijn naam opgezocht in de lijst met reser-veringen en de maître had bevestigd dat het ging om de Spaanse componist Armando de Troeye en zijn vrouw: luxe eersteklashut met suite en een tafel in de grootste eetzaal, naast die van de kapitein, wat aan boord van de *Cap Polonio* veel geld of een uitstekende maatschappelijke positie betekende, en meestal allebei.

‘Het was me een genoeg, mevrouw. U danst fantastisch.’

‘Dank u.’

Hij gaf haar een bijna militair knikje – die manier van groeten beviel de vrouwen meestal, net als de vanzelfsprekendheid waarmee hij hun hand pakte om die naar zijn lippen te brengen –, een knikje dat zij koeltjes, vrijwel onmerkbaar beantwoordde, waarna ze ging zitten op de stoel die haar man, die was opgestaan, haar aanbood. Max draaide zich om, streek bij zijn slapen eerst met zijn rechter- en toen met zijn linkerhand zijn glanzende zwarte haar glad en liep weg langs de rand van de dansvloer. Hij liep beleefd glimlachend en zonder iemand aan te kijken, maar hij wist dat hij met zijn één meter negenenzeventig, onberispelijk en geheel volgens de etiquette ge-